

PUHE ITSENÄISYYSPÄIVÄNÄ 2016 ÄÄNEKOSKELLA

Hyvät naiset ja herrat,

Vietämme 99 itsenäisyyspäiväämme. 99 vuotta on pitkä aika. Siihen mahtuu monenlaisia aikakausia. Mahtuu sotaa ja rauhaa, mahtuu taloudellisesti parempia ja huonompia aikoja, mahtuu onnen hetkiä ja suuria pettymyksiä, kansakunnan ja yksilönkin tasolla.

Kun itsenäisyytemme koitti joulukuussa 1917, oli Euroopassa rauhatonta. I maailmansota jylläsi ja Venällä oli tapahtunut bolševikkien vallankumous. Pian itsenäisyysjulistuksen jälkeen alkoi Suomessa sisällisota tai vapaussota, mitenkä kukin sitä kutsuukaan.

Rauhan palattua köyhä kansakunta alkoi hitaasti vaurastua. Rauhan aikaa Euroopassa kesti parisenkymmentä vuotta. Tämän jälkeen olimme sodassa kahteen eri otteeseen 5 vuoden aikana. Itsenäisyytemme oli veitsenterällä. Kansakunta koki kovia, mutta tärkeintä meille kaikille, itsenäisyytemme säilyi.

2 maailmansodan jälkeen alkoi koko Euroopassa ja Suomessakin voimakas ja nopea taloudellinen kasvu. Muutamassa vuosikymmenessä maamme nousi kansakuntien eturiviin ja meidän kaikkien elintaso nousi kohisten. Vaikka elämme nyt taloudellisesti hieman haastavia aikoja, olemme edelleenkin hyvin menestyvä kansakunta.

Sotien jälkeisen taloudellisen nousumme veturina oli nopeasti kehittyvä vientiteollisuus, joka toi kansantalouteemme rahaa, valuuttaa, jolla kaikkien elintaso ja hyvinvointia rahoitettiin. Vientiteollisuus oli käytännössä metalliteollisuutta ja puunjalostusteollisuutta. Suomi eli ja kehittyi metsästä.

Täällä Äänekoskellahan tämä totuus on tiedetty koko itsenäisyyden ajan. Puunjalostusteollisuuttahan on täällä harjoitettu jo yli 20 vuotta ennen Suomen itsenäisyyden julistusta.

Äänekoski Oy perustettiin vuonna 1896. Tästä on siis aikaa 120 vuotta.

Äänekoski Oy:n perustamisen taustalla oli lukuisia hyviä perusteita: Keski-Suomen runsaat, mutta vähän käytetyt metsävarat, Äänekosken hyvä sijainti uittoreittien yhtymäkohdassa, rautatien tulo Suolahteen sekä Äänekosken kahlitsematon vesivoima.

Tehtaan ja voimalaitoksen rakentaminen alkoi vuonna 1897. Pari vuotta myöhemmin, 1899 saha, puuhiomo ja kartonkitehdas aloittivat toimintansa. Vuonna 1900 valmistui Äänekoski-Suolahti kapearaiteinen rautatie, pääsinerata ja niin reitti maailmalle Äänekoskelta oli valmis. Tehdas laajeni ja 1906 valmistui Äänekoskelle Suomen siihenastisen historian suurin paperikone, joka valmisti 6000 t ruskeaa käärepaperia vuodessa. Äänekoski oli jo silloin kehityksen kärjessä.

Kun ruskean käärepaperin markkinat romahtivat Venäjällä ensimmäisen maailmansodan aikana, siirryttiin Äänekoskella sanomalehtipaperin valmistukseen vuonna 1917. Äänekoskella siis alettiin valmistaa sanomalehtipaperia samana vuonna kuin Suomi itsenäistyi. Sanomalehtipaperin laatuvaatimusten kiristyessä maailmanmarkkinoilla yhtiön paperikone ajanmukaistettiin vuonna 1927 ja uusi sahalaitos valmistui Kuhnamo-järven rannalle kaksi vuotta myöhemmin.

1920-1930 luvun taitteen talouspulan hellittäessä Äänekoski Oy:ssä toteutettiin laaja rakennusohjelma, joka huipentui sulfiittiselluloosatehtaan rakentamiseen vuonna 1936. Tämä tehdas oli varsinainen biotuotetehdas, siihen liittyen valmistettiin Äänekoskella myöhemmin niin etanolia, tikkuviinaa, rehuproteiinia, etikkaa, ligniiniä kuin CMC:täkin eli tapettiliisteriä.

Kasvava teollisuus toi mukanaan suuren muutoksen Laukaan peräkylän kehitykseen. Vuonna 1911, 6 vuotta ennen Suomen itsenäistymistä, perustettiin Äänekosken kunta ja vuonna 1932 Äänekoski sai kauppalaoikeudet. Kasvavan työväestön tarpeisiin virisi vilkas asuntojen rakentaminen.

Toisen maailmansodan syttyminen tukki yhtiön vientimarkkinat ja vei sen rahoituskriisiin. Omistajat, Hammarenit ja Sumeliukset, myivät koko Äänekoski Oy:n osakekannan Wärtsilä Oy:lle. Vuonna 1942 perustettiin Wärtsilä-Selluloosa Osakeyhtiö, johon Äänekoski Oy fuusioitiin.

Sotien aikana ja sen jälkeen yhtiön kemianteollisuutta laajennettiin, uusi saha rakennettiin palaneen tilalle ja paperitehdasta uudistettiin. Korean korkeasuhdanne nosti vientituotteiden hintoja ja paransi kysyntää. Suhdanne kuitenkin taittui 1951 ja siitä seurasi 2 vuoden taantuma. Wärtsilä halusi luopua kovin suhdanneherkästä busineksestä. Niinpä se luopuikin Äänekoskesta 31.7. 1953 myymällä lähes koko Wärtsilä-Selluloosa Oy:n osakekannan Metsäliiton Selluloosa Oy:lle. Näin Metsäliitto tuli ensi kerran teolliseksi yritykseksi.

Vuonna 1958 Äänekosken tehtaille hyväksyttiin merkittävä rakennusohjelma johon kuului sulfiittiselluloosatehtaan laajennus ja kokonaan uuden sulfaattiselluloosatehtaan rakentaminen joka valmistui vuonna 1961. Tehtaan

suunnittelusta vastasi uraansa aloitteleva Jaakko Pöyry. Tämä tehdashan purettiin vuonna 2014-2015 uuden biotuotetehtaan alta.

Vuonna 1966 valmistui edelleenkin toiminnassa oleva kartonkitehdas, parikymmentä vuotta myöhemmin 1985 valmistui Metsä Botnian huippumoderni suuri sellutehdas Äänekoskelle. Vanhat sellutehtaat suljettiin ja Äänekoski astui aivan uuteen aikakauteen ympäristönsuojelun osalta. Siihen saakka teollisuuden kasvaessa myös ympäristöpäästöt olivat kasvaneet samassa suhteessa. Äänekosken alapuolinen vesistö oli todella huonossa kunnossa oleva likaviemäri. Uusi tehdas oli varustettu tehokkaalla jäteveden puhdistusprosessilla ja muutamassa vuodessa vedet puhdistuivat hyviksi kalavesiksi. Äänekoski ja Keski-suomalainen metsäteollisuus oli maailman kärjessä.

Yhtiöiden nimet vaihtuivat, tuli Metsä-Serla, M-Real, Metsä Sellu, Metsä Board, Metsä Fibre ja Metsä Group. Äänekosken metsäteollisuus porskutti, pääasiassa eteenpäin.

Äänekoski ovat edelleen metsäteollisuuden maailman kärkeä, tänne saadaan jälleen huippumoderni tehdas, kun Metsä Group rakentaa Äänekoskelle nykyisen sellutehtaan alueelle maailman ensimmäisen uuden sukupolven biotuotetehtaan. Huhtikuussa 2015 julkaistu investointipäätöksemme oli odotettu uutinen Keski-Suomessa ja hanke on edennyt kaikilta osin suunnitellusti. Tällä hetkellä työmaalla tehdään pääasiassa laite-putki-, sähkö ym asennuksia, työntekijöitä on päivittäin noin 2700. Tehdas valmistuu hyvää vauhtia kohti koekäyttövaihetta.

Suomen metsäteollisuuden historian suurimmalla investoinnilla on merkittävä vaikutus kansantalouteen, se luo talouskasvua ja uusia työpaikkoja. Koko arvoketjussa Suomessa biotuotetehdas työllistää 2 500 henkilöä ja viennin arvoa tehdas lisää vuositasolla 0,5 miljardia. Koko metsäteollisuuden vientihän on noin 12 miljardia vuosittain, joten puhutaan hyvin merkittävästä lisästä. Viennistä tuleva rahahan on sitä polttoainetta, jolla kansantalouden kone käy. Keski-Suomelle tehdas merkitsee rakentamisen aikana vilkastuvaa elämää ja pitkällä tähtäimellä tarkasteltuna vetovoiman lisääntymistä ja lukuisia heijastusvaikutuksia. Investointi vaikuttaa koko alueen imagoon.

Puun merkitys maailmassa kasvaa jatkuvasti. On hyvä muistaa, että Keski-Suomi on metsäinen alue ja edellytykset biotalouden kehittymiselle ja monimuotoisuudelle ovat olemassa. Metsänhoidon, puunhankinnan, sahojen ja selluteollisuuden muodostama biotalouden symbioosi on ainutlaatuinen kilpailutekijä Suomelle.

Biotuotetehdas konkretisoi Suomen biotalouden strategian tavoitteita, joilla tavoitellaan vähähiilistä ja energiatehokasta yhteiskuntaa, joka perustuu uusiutuvien luonnonvarojen ja kierrätettävien materiaalien käyttöön. Suomi aikoo olla biotalouden edelläkävijä ja edistää samalla maan kilpailukykyä, talouskehitystä, työllisyyttä ja ihmisten hyvinvointia. Tässä mukana on Äänekoski.

Tehdaskonsepti mahdollistaa uusien biotuotteiden integroidun valmistuksen ja teollisuusprosessin sivuvirtojen resurssitehokkaan hyödyntämisen sekä uudenlaisen biotalousekosysteemin muodostumisen. Biotuotetehdas tukee Suomea uusiutuvan energian tavoitteiden saavuttamisessa. Tehdas lisää uusiutuvan energian osuutta Suomessa noin kahdella prosenttiyksiköllä. Biotuotetehtaan sähköenergian omavaraisuusaste on 240 prosenttia.

Äänekoski on siis ollut usein edelläkävijä, tänne on tullut aina uusi moderni tehdas. Äänekoski oli ilmeinen valinta myös biotuotetehtaan paikaksi, alueen vahvuudet eivät ole kadonneet mihinkään 120 vuoden aikana – vahvuudet ovat vain kasvaneet. Se mikä perusedellytyksissä on muuttunut 120 vuoden aikana on se, että vesireittien ja kosken merkitys ei ole enää merkittävä. Metsän merkitys sen sijaan on säilynyt. Pitkän metsäteollisuushistorian lisäksi paikkakunnan maantieteellinen sijainti on raaka-aineen saatavuuden kannalta hyvä, seutu on parasta puunhankinta-aluetta Suomessa. Puuraaka-ainetta biotuotetehdas käyttää vuodessa 6,5 miljoonaa kuutiometriä, josta saadaan 1,3 miljoonaa tonnia sellua.

Hyvät naiset ja herrat, Äänekoskesta on muodostumassa maailman biotuoteteollisuuden napa ja on aivan varmaa, että tätä ainutlaatuista ekosysteemiä tullaan katsomaan kaukaakin ja kopioimaan eri puolille maailmaa. Tämä napa rakennetaan alueen pitkään perinteeseen perustuen, uusia innovaatioita hyödyntäen ja monien Keski-Suomalaistenkin yritysten osaamisen avulla. Tällä luodaan hyvinvointia ja vaurautta myös itsenäisen Suomen seuraavallekin vuosisadalle.